

Islanda: 266 de muzee pentru 390.000 de locuitori O călătorie prin cultura islandeză

prezentare dr. Nagy Iozsef-Gabor - muzeograf

Islanda: 266 de muzee pentru 390.000 de locuitori. O călătorie prin cultura islandeză

În urma participării la vizita de studiu din Islanda, în cadrul Programului RO-CULTURA și al inițiativei bilaterale „Storytelling in Museums”, am avut oportunitatea de a explora lumea fascinantă a muzeelor și instituțiilor culturale, care joacă un rol esențial în viața comunităților locale prin activitățile pe care le desfășoară în sprijinul societății.

9 martie – Începutul mării călătorii

Sosiți cu o zi mai devreme în Islanda, am explorat comorile ascunse ale Reykjavikului pe traseul Sculpture & Shore Walk cu opere de artă stradală, precum pietrele sculptate de Sigurdur Gudmundsson (1942), sculptura din bronz Íslandsvarðan de Jóhann Eyfell și Sun Voyager o barcă din oțel realizată de Jón Gunnar Árnason în 1990. Traseul ne-a condus și la sala de concerte Harpa, o clădire modernă, cu o fațadă spectaculoasă din sticlă colorată, deschisă în 2011. A urmat vizita la Muzeul Saga ce comprimă istoria de 1000 de ani a Islandei, evidențiind figuri și evenimente cheie prin diorame și ghidaj audio. Epoca vikingilor este reconstituită cu figurine de silicon și decoruri istorice. La finalul vizitei ne-am putut transforma și noi în vikingi, folosind replici de arme și costume de epocă. În magazinul muzeului am descoperit suveniruri și obiecte de artizanat tradiționale.

Islanda: 266 de muzee pentru 390.000 de locuitori. O călătorie prin cultura islandeză

Luni, 10 martie – Ziua 1

Vizita de studiu a început la Institutul Árni Magnússon, unde Ingibjörg Thorisdóttir ne-a prezentat expoziția permanentă *The World in Words* (vernisată în noiembrie 2024), bazată pe o colecție de peste 2000 de manuscrise medievale islandeze. Expoziția abordează teme precum Edda, credințele păgâne și creștine, și saga islandeză, oferind o experiență imersivă prin texte, imagini animate și filme interactive.

A doua oprire a fost la Muzeul Național al Islandei, unde directorul Harpa Þórsdóttir a vorbit despre activitatea muzeului și programele educaționale. Muzeul colaborează cu școlile și turiștii, oferind tururi ghidate și vizite educaționale online. Educatoarea muzeală Jóhanna Bergmann ne-a ghidat prin expoziția *Making of a Nation - Heritage and History in Iceland*, care ilustrează evoluția culturală a Islandei de la anii 800-1000 d.Hr. până în prezent. Ea a subliniat importanța povestirii și a materialelor tactile pentru o experiență interactivă.

Ultima oprire a fost la Galeria Națională de Artă, unde expoziția *Resistance: Interplay of Art and Science* explorează teme precum Joaca (basme), Principii (forțele naturii), Oceanul (experiență imersivă pe mare), Pământul (mediul natural) și Aerul (cerul și peisajele). Ragnheiður Vignisdóttir, șefa departamentului educațional, a prezentat metoda Sjónarafi pentru alfabetizare vizuală, care încurajează gândirea critică prin întrebări despre artă. Clubul Krummi Kids organizează ateliere pentru familii, iar Clubul profesorilor oferă abonamente anuale și evenimente speciale.

Islanda: 266 de muzee pentru 390.000 de locuitori. O călătorie prin cultura islandeză

Marți, 11 martie – Ziua 2

A doua zi, am vizitat Casa de Cultură a Insulelor Westman (Safnahús Vestmannaeyja), unde istoricul Helga Hallbergsdóttir ne-a împărtășit istoria insulei Heimaey și atacul piraților turci din 1627. Kári Bjarnason, directorul Casei de Cultură, a prezentat povestea emigrației mormonilor în SUA. Acesta a adunat o colecție de documente, cărți și fotografii, iar povestea mormonilor islandezi urmează să fie publicată. Casa de Cultură găzduiește o bibliotecă publică cu 100.000 de volume, care colaborează cu școlile locale și derulează un proiect de lectură pentru copii cu rezultate pozitive. Evenimente cu scriitori se organizează sâmbăta, iar în subsol se află cea mai mare colecție de cărți rare din Islanda. O nouă expoziție permanentă este în dezvoltare. Apoi, am explorat Muzeul de Etnografie al Insulelor Westman, condus de Gígja Óskarsdóttir, care conservă patrimoniul maritim al insulei. Muzeul oferă o experiență captivantă vizitatorilor și organizează evenimente și programe educaționale. A doua oprire a fost la Muzeul Eldheimar, „Pompeii-ul Nordului”, unde am aflat despre erupția vulcanului Eldfell din 1973, care a dus la evacuarea a peste 5.000 de persoane și distrugerea a 400 de case. Expoziția se întinde pe două nivele și include o casă îngropată de cenușă vulcanică, excavată și expusă.

Islanda: 266 de muzee pentru 390.000 de locuitori. O călătorie prin cultura islandeză

Mărti, 11 martie – Ziua 2 (continuare)

Ghidul audio interactiv și textele explicative ne-au călăuzit prin povestea unei familii evacuate și prin informații despre insula Surtsey, inclusă în patrimoniul UNESCO. Muzeul colaborează cu agenții de turism și este unul dintre puținele muzee profitabile din Islanda. După-amiaza, Gunnar Júlíusson ne-a ghidat prin ruinele fortificației Skansinn și alte locuri istorice, precum replica primei biserici de pe insulă, Stafkirkjan, dăruită de Norvegia în 2000, și cea mai veche casă (Landlyst), unde a fost primul spital de maternitate din Islanda. Aici, o expoziție despre medicină ne-a oferit detalii despre îngrijirea medicală din acea perioadă. Turul s-a încheiat la Farul Heimaey, unde am văzut lista celor 58 de bărcile implicate în evacuarea din 1973 și modificările provocate de lava topită. O experiență unică a reprezentat urcarea pe vârful vulcanului Eldfell pentru a observa craterul care a schimbat radical peisajul insulei în urma erupției din 1973. Ziua s-a încheiat cu o priveliște uimitoare a Aurorei Boreale.

Islanda: 266 de muzee pentru 390.000 de locuitori. O călătorie prin cultura islandeză

Miercuri, 12 martie – Ziua 3

După ce ne-am întors din Insulele Westman cu feribotul, în prima parte a zilei am explorat câteva dintre minunile naturale ale Islandei, precum cascada Gljúfrabúi ascunsă într-un canion și o cascadă pe sub care se poate trece - Seljalandsfoss.

Următoarea oprire a fost în Hvolsvöllur, unde funcționează Lava Centre, un muzeu privat de înaltă tehnologie, a cărei expoziție a fost realizată de geologul Ari Trausti Gudmundsson. În cadrul expoziției a fost integrată tehnologie modernă, precum săli imersive, ecrane interactive, punând accent pe îmbunătățirea experienței vizitatorilor prin tehnici inovatoare de povestire. Conform directorului general Gunnar Jónsson, scopul muzeului, finalizat în 2017, este să educe publicul cu privire la activitatea vulcanică și la modul în care oamenii se adaptează în proximitatea vulcanilor. Echipa de povestitori urmează un program de formare de șase luni, cu accent pe investiția în personal. Având în vedere că turismul în Islanda a crescut semnificativ până la 2,2 milioane în 2024, majoritatea provenind din SUA și Marea Britanie. Pentru a crește numărul de vizitatori muzeul profită de redeschiderea restaurantului și construirea unui hotel în apropiere. Grupurile școlare locale beneficiază de intrare gratuită.

Islanda: 266 de muzee pentru 390.000 de locuitori. O călătorie prin cultura islandeză

Miercuri, 12 martie – Ziua 3 (continuare)

Am participat la un tur ghidat la situl istoric *Skálholt*, prima capitală a Islandei și un important centru cultural, religios și politic timp de 750 de ani, unde se adunau cărturari din toată țara. Ruinele vechii capitale, distruse de un cutremur, au fost descoperite prin săpături arheologice. O biserică din lemn, construită cu materiale din Norvegia, se ridică acum pe fundațiile unei biserici mai vechi. În cripta *Catedralei din Skálholt*, am văzut sarcofagul de piatră al episcopului Páll Jónsson (1211), pietre funerare și un tunel subteran folosit pentru fugă în Evul Mediu. Datorită acusticii excelente, mulți muzicieni susțin concerte aici. Pictura de pe altar și vitraliile au fost realizate de două artiste.

La finalul zilei am oprit în *Parcul Național Thingvellir*, sit UNESCO, locul primului parlament islandez, înființat în anul 930 d.Hr. Numele „Thingvellir” în islandeza veche înseamnă „locul adunării” și reflectă rolul său de spațiu pentru rezolvarea conflictelor și luarea deciziilor. Tot aici aveau loc și execuții publice: femeile erau înecate, iar bărbații spânzurați sau decapitați.

Islanda: 266 de muzee pentru 390.000 de locuitori. O călătorie prin cultura islandeză

Joi, 13 martie – Ziua 4

Am început ziua cu o plimbare prin *Reykholt*, un renumit centru cultural și medieval, unde a trăit și a lucrat celebrul istoric Snorri Sturluson, autorul poemelor *Edda*. Am vizitat biserica și cimitirul din secolul al XIX-lea, statuia lui Snorri Sturluson, înainte de a ajunge la *baia lui Snorri*. Această structură antică, construită manual, cu cerc de piatră, este considerată locul unde Snorri obișnuia să se scalde, fiind conectată printr-un tunel cu locuința sa.

Pe drumul spre *peninsula Snæfellsnes*, cunoscută pentru ghețarul *Snæfellsjökull* (menționat în *Călătorie spre centrul Pământului* de Jules Verne), ne-am oprit la izvoarele termale *Deildartunguhver*. Aici, apa geotermală de 100°C este folosită pentru încălzirea locuințelor și serelor locale.

În *Stykkishólmur*, marcat de farul *Súgandisey* și biserica *Stykkishólmskirkja*, am fost însoțiți de etnografa Anna Melsted, care ne-a arătat casele vechi din oraș, inclusiv *Muzeul Regional Snæfellsnes – Casa Norvegiană*. Deținută inițial de o familie norvegiană, casa a fost cumpărată pentru a găzdui muzeul, iar prima expoziție permanentă a fost inaugurată în 2001.

Islanda: 266 de muzee pentru 390.000 de locuitori. O călătorie prin cultura islandeză

Joi, 13 martie – Ziua 4 (continuare)

În 2023, Anna a reorganizat expoziția pentru a muta accentul de pe familia aristocratică pe întreaga comunitate. Noua expoziție prezintă viețile tinerilor din ultimul secol, cu teme precum comunicarea (telefoane, mobile), transportul (drumuri, semne, plăcuțe) și spațiile comunitare (cinematograf). Scopul este de a arăta obiecte cotidiene și poveștile lor, conectând generațiile. Pentru adolescenți, expoziția oferă o întoarcere în timp pentru a stimula reflecția personală prin povești și mărturii locale. În pod sunt expuse unelte din secolul al XIX-lea, alături de un spațiu educațional pentru copii. Eforturile Annei au transformat un fost spațiu de depozitare în expoziții despre viața de zi cu zi, cum ar fi o bucătărie, o zonă de dormit și unelte de meșteșug, cu planuri de a recrea o casă tradițională acoperită cu gazon. Muzeul adăpostește acum 6.000 de obiecte conservate.

Am vizitat *ferma Hraunhals*, o inițiativă locală cu legături profunde cu pământul. Aici, un club de lectură pentru femei discută despre *Saga Eyrbyggja*, care se desfășoară în peninsula Snæfellsnes. Saga, bazată pe istorie orală de familie și scrisă la 200 de ani după evenimente, îmbină faptele reale cu folclorul. Povestește despre doi berserki, dintre care unul vrea să se căsătorească cu fiica unui șef. Urmând sfatul regelui, șeful îi păcălește să muncească pentru el și apoi îi omoară. Astăzi pot fi văzute urmele activității berserkilor: drumul, zidul, împrejmuirea, baia unde au fost uciși și mormântul lor. Un artist a realizat o ilustrație inspirată din saga, pe care voluntarii o transformă într-o tapiserie croșetată de 25 de metri, expusă de-a lungul unui traseu tematic.

Islanda: 266 de muzee pentru 390.000 de locuitori. O călătorie prin cultura islandeză

Vineri, 14 martie – Ziua 5

În prima parte a zilei, am vizitat *Muntele Kirkjufell* și *cascada Kirkjufell*, locuri faimoase din serialul HBO *Game of Thrones*.

Mai târziu, ne-am oprit în *Rif*, la *The Freezer*, o casă multiculturală și hostel unde artiștii au pictat pereții camerelor, creând o atmosferă unică cu mobilier de mâna a doua. Locul găzduiește creativi din SUA, Canada și Europa (inclusiv prin programul Erasmus+), promovează arta islandeză, organizează concerte estivale și oferă cazare creativă – funcționând ca o tabără artistică pentru inspirație proaspătă.

În satul *Hellissandur*, am fost captivați de picturile murale vibrante realizate de artiști internaționali pe pereții fabricii de pește și ai altor clădiri neglijate.

La *Centrul de Vizitare al Parcului Național Snæfellsjökull*, tot în Hellissandur, am vizitat expoziția și am aflat detalii despre parc, înființat în 2001. Include ghețarul celebru în cartea lui Jules Verne, formațiuni geologice, vestigii istorice și țărături spectaculoase. Centrul modern, deschis în 2023, are șapte angajați permanenți și sezonieri, iar majoritatea vizitatorilor sosesc cu vase de croazieră.

Islanda: 266 de muzee pentru 390.000 de locuitori. O călătorie prin cultura islandeză

Vineri, 14 martie – Ziua 5 (continuare)

Expoziția se axează pe trei elemente: intrarea (reprezintă vizitatorii), ghețarul (expoziție temporară) și bazinul cu pești (comunitatea locală). Centrul organizează și activități educative pentru copii, precum lecții despre vulcani, desen și vânătoare de comori.

După-amiaza, am explorat frumusețile naturale ale peninsulei Snæfellsnes: formațiunile de lavă *Aflraunasteinar*, *Gatklettur* pe plaja *Djupalonssandur* cu pietricele negre de bazalt și rămășițe ale unui naufragiu, *portul Arnarstapi* și *stânca Londrangar*.

La *Centrul de Vizitare al Parcului Regional Snæfellsnes*, ne-am întâlnit cu directoarea generală Ragnhildur Sigurðardóttir, care ne-a vorbit despre provocările legate de conectarea comunității locale de 4.040 de locuitori cu cultura lor. Parcul regional are rolul de a aduce oamenii împreună prin sărbători, festivaluri culturale și expoziții de artă. Se pune accent pe conservare: documentarea caselor vechi, poveștilor locale și denumirilor tradiționale. Taxa de acces la toaletă sprijină activitățile centrului. Publicitatea este realizată prin site-ul lor, care oferă planificare de călătorii, evenimente gratuite și posibilitatea de a rezerva povestitori. Toate poveștile sunt bine documentate, iar transmiterea lor este o responsabilitate esențială. Oricine poate fi un bun povestitor – cu pasiune, încredere și pregătire. Este important să înveți câteva povești locale pe de rost și să te concentrezi pe o anumită zonă. Cele mai bune experiențe apar în grupuri mici (aprox. 13 persoane), unde interacțiunea, întrebările și implicarea pot înflori.

Islanda: 266 de muzee pentru 390.000 de locuitori. O călătorie prin cultura islandeză

Sâmbătă, 15 martie – Ziua 6

În ultima zi, am făcut un tur prin centrul orașului *Reykjavik* cu istoricul Stefán Pálsson. Prima oprire a fost la *Höfði*, clădirea unde Gorbaciov și Reagan s-au întâlnit în 1986. Am vizitat strada comercială a Reykjavikului, unde fermierii vindeau odinioară produse, și am aflat că numele orașului provine de la aburii care ieșeau din sol. Am văzut cele mai vechi case de lemn din oraș, inclusiv *Baron Stable*, construită de un baron francez în secolul al XIX-lea, și am discutat despre transformările orașului, mai ales după 2006, când au fost construite hoteluri și clădiri de birouri în cartierul financiar. Stefán ne-a prezentat istoria spitalului construit de francezi pentru pescari în 1904 și am admirat statuia lui *Ingólfur Arnarson*, primul colonist islandez. Am explorat și istoria berii islandeze: de la prohibiția din 1915 până la ridicarea interdicției în 1989. După ce am gustat un hotdog islandez, am vizitat *biserica Hallgrímskirkja*, unde am ascultat muzică la orgă și am văzut statuia lui *Leif Eriksson*.

Islanda: 266 de muzee pentru 390.000 de locuitori. O călătorie prin cultura islandeză

Islanda: 266 de muzee pentru 390.000 de locuitori. O călătorie prin cultura islandeză

Islanda: 266 de muzee pentru 390.000 de locuitori. O călătorie prin cultura islandeză

Islanda: 266 de muzee pentru 390.000 de locuitori. O călătorie prin cultura islandeză

Islanda: 266 de muzee pentru 390.000 de locuitori. O călătorie prin cultura islandeză

Islanda: 266 de muzee pentru 390.000 de locuitori. O călătorie prin cultura islandeză

Islanda: 266 de muzee pentru 390.000 de locuitori. O călătorie prin cultura islandeză

Islanda: 266 de muzee pentru 390.000 de locuitori. O călătorie prin cultura islandeză

